

A SZAVAZÓ NŐK.

Írta: ANTAL SÁNDOR, Stockholm.

Mi szocialisták otthon kissé röviden intézzük el a nőkérdést. Nemi alapon álló osztályharcot nem ismerünk, a gazdasági nőkérdés elintéződik a férfiak szakszervezeteiben, a politikai nőmozgalmat – egynéhány kiválób polgári nő mozgolódását – éppen úgy ki nevetjük, mint a mai társadalom többi osztályának tagjai. kulturális helyzetünkre jellemző néhai Bodnár Zsigmond állítása, hogy a középkorban és jóval a középkor után a nő a kéj edénye volt. Gárdos Mariska pedig néhány hónappal ezelőtt állapította meg, hogy nemi alapon álló osztályharc nincs. Ezt annak igazolására hozom fel, hogy a nőt ma is első sorban nemi lénynek „nemi észlénynek” tekintjük. Nemcsak nálunk, hanem általában mindenütt. Ott is, ahol a nő produktív munkával embernívóra küzdötte fel magát. Ott is, ahol a nő már szavaz, ahol már nem csak választ, hanem választható is, ahol nagyjelentőségű közhivatalokat tölt be.

Az idén választott 50 stockholmi városi képviselő között két nő van. Monsson Gertrud és dr. Palmgren Valfréd. Az első a munkások, a második a jobbpárt jelöltje volt. Az első városi közgyűlés után a legelőkelőbb polgári lapok komolyan írták, hogy dr. Palmgren Valfréd – nagyon bájos.

A svéd parlament második kamarája tudvalevőleg egyhangúlag elfogadta a nők szavazati jogáról szóló javaslatot. Az első kamara pedig elvetette. Stockholm város polgármestere, Lindhagen szociáldemokrata képviselő meginterpellálta a miniszterelnököt, megkérdezte, hogy a kiküldött bizottság mikor lesz kész a nők szavazati jogára vonatkozó előmunkálattal. Mire a miniszterelnök azt felelte: Addig nem nyilatkozhatom ebben a kérdésben, míg a finn, ausztráliai stb kormányoktól meg nem tudom, hogy vajjon a nők szavazati joga nem csökkentette-e a házasságok és a szülések számát?

Kjelsberg Betzy norvég gyárfelügyelőnő Stockholmban tartott előadásában okát adta annak, hogy miért nem került egy nő se be a norvég parlamentbe. A norvég férfiak egyes kerületekben restelkedve mondták meg, hogy: szegyeinek, ha kerületüket nő képviselné! Ez nem a büszke férfi beszéde,

hanem azé a férfié, aki nemileg kihasználta a nőt és most megveti, nem tartja magával egyenjogúnak, attól meg egyenesen irtózik, hogy közéletit politikai szerephez juttassa.

Az egyes társadalmi osztályokban a nemek harcát ma még nem ismerhetjük fel; lehet, hogy a teljesen kifejezett kapitalizmus majd ilyesmit is felmutathat, ha csak nagyon rövid időszakokban is. De azért ismét csak a neki szempont irányíthatja az összes pártokat Stockholmban, hogy a városi képviseléválasztás alkalmával derék férfi-senkikkel töltötték be listáik értékes helyeit, a nagy nőt, a kultúrát jelentő női neveket pedig a listák értéktelen végébe helyezték. kivétel mégis a munkáspárt, mely az egyetlen nőjelöltet a lista második helyére tette, ahol a győzelem bizonyos volt. De a munkáspárttal szemben is feltehető ez a kérdés: Miért jelölt 49 férfit és csak egy nőt?

Megállapítható, hogy egyes országok kultúrnívója között van különbség, néha nagy különbség is van, a férfitársadalom azonban ma sem vélekedik másképpen a nőkről, mint a középkorban. A vélekedés alatt nem azt értem, hogy mit mond, hanem hogy mit gondol.

Mi magyarok, határozottan mondjuk is, hogy a nő szellemileg alacsonyabb fokon áll. A papuscskormány, vagyis az az állapot, hogy a családanya akarata döntő a családban, szegyenletes és nevetséges. Ha a feleség okosabb, intelligensebb mint a férj: szerencsétlennek tartjuk a házasságot. Ha a feleség kiváló nő is, úgy kell tennie, illetőleg mondania is kell, hogy ő butácska, a férje pedig a legokosabb ember.

A skandináv népek, különösen a norvégek és azonkívül a finnek már túl vannak ezen a fejlődési fokon. Norvégiában a politikán kívül egész emberszámba veszik a nőt. A norvég női községi képviselők száma. 180. Drammenben, ahol Kjelsberg asszony hat év óta városi képviselő, a 60 tagú képviselőtestületnek 10 női tagja van. Igaz, hogy a formandskabetnek, mely a magyar városi tanácsnak felel meg, kevés nőtagja van. Tapasztalat szerint a képviselők nőtagjai pár szempontot félre téve, mindig együtt szavaznak, ha a nők érdekeiről van szó. Valahányszor egy nő megszólalt, a közgyűlés férfi tagjai mindig valami rendkívüli bölcsességet vártak tőle pedig hát a férfiak is csak ritkán mondanak bölcsességet, jegyezte meg Kjelsberg asszony. A nők rendszeren röviden és nagy figyelem között beszélnek. Norvégiában vannak olyan törvények, melyek érvényességét az egyes városok és kerületek magukra nézve szabadon elhatározhatják. Ilyen az alkoholtartalmú italok gyártásának és árusításának tilalma, dohányárúk

eladásának tilalma kiskorúak számára stb. Amikor ilyen törvények helyi érvényesítéséről volt szó, akkor végeztek csak jelentős munkát a képviselőtestületek nőtagjai. Például Drammenben nemcsak a két említett tilalom van érvényben, hanem: ócskaságkereskedők és zálogházak nem köthetnek gyermekekkel üzleteket, szigorú biográf ellenőrzés van érvényben, a Nick Carter irodalom erős társadalmi bojkott következtében kiveszett.

Egyéb területeken is hasznos munkát végeztek a norvég képviselőtestületek nőtagjai. Vannak eredményesen működő női egészségügyi felügyelők, a kereskedelmi kamráknak, fogházi intéző bizottságoknak is vannak nőtagjaik. A rendőrség szolgálatában álló nők is megfeleltek a követelményeknek. A női foglyokat már női börtönőrök őrzik és például Stavanger városa Helsingfors példájára női rendőröket is alkalmaz. Az esküdtbírói intézményben is kitűnően beváltak a női tagok, nemcsak mint esküdtek, hanem mint az esküdtek főnökei is.

A nők egyéb hivatalokban is megállották helyüket. Így mint iparfelügyelők, mint a „det stedlige fabrik ti Isyn” tagjai, mint a városi munkaközvetítő hivatalok vezetői és iskolafelügyelők is.

Csak a stortingnak, a norvég parlamentnek nincsen még nőtagja. Ezt még szegyeinek a norvég férfiak.

A finnek már magasabban állanak, nemcsak hogy nőt is küldenek a parlamentbe, hanem még egy közönséges cselédlány választását sem tekintik törvényhozásukra nézve kompromittálónak. Alig van finn közhivatal, melyekben nőt ne alkalmaznának.

A 42 tagú kopenhágai Borgerraepresentationen-be 1909 április elsején egyszerre 7 nő vonult be. Kundsén Thora a dán nőmozgalomlelke, Salicath Vibeke híres feminista és nagy filantróp balpártiak, a kopenhágai főorvos felesége Harbou-Hoff asszony, továbbá a kvindrealgret szerkesztője, Arenholt Julia, gépészmérnök a radikális balpárt listáján jutottak be, Crone betűszedőnőt és Johansen asszony varrónőt pedig a szociáldemokraták választották be Blom Johanna tanítónő a keresztény párt programjával győzött. Azóta még két nő került a kopenhágai városi tanácsba Jellemző a kopenhágai nőmozgalom vezetőinek agitatorikus tehetségére, hogy a szavazati joggal bitó nők 70 százaléka, leszavazott»

A könyvtárügyet, népiskolai oktatás ügyét, a városok szegényügyét, az alkohollelles propagandát, a népművészet fejlesztését, a fogyasztási szövetkezeteket úgy Dániában, mint Svédországban legnagyobbbrészt nők vezetik A szép-

irodalmi és társadalmi folyóiratok legnagyobb része mindkét országban a nők kezében van. A svéd első kamara teljes újjászületése, tehát jó néhány év szükséges még ahhoz, hogy Ellen Key és Selma Lagerlof elérje a választói jog gyakorlásához szükséges érettséget. Most még egyikük se érett.

A dán nőknek több kilátásuk van a politikai egyenjogúságra, mert a radikális kormány programjában benn szerepel a nők választói joga is. A radikális kormány azonban nincsen többsége a Folketing-ben. Ha a radikális párt a legközelebbi választást a kormányon éri meg és sikerül többséget szerezni programjával, akkor valószínű, hogy a nők politikai választójoga is meglesz.